rum. nolle petitū tramitē ostēdere veritatis. Alio modo querūt euasionē aliqui dicentes q̄ ille assertōes pñt exponi rationabiliter/addēdo glosas aliq̄s/sicut exponunt p positiōes morales de sacra scriptura/ vt illa maleficos nō patieris viuere/q̄ generaliter intellecta esset falsa. Addūt p regl'a qd nulla ppositio dānanda est/q̄ pōt trahi ad bonū sensum. Sed illa respōsio cū sua additione pniciosissima est/ꝛ ꝓtra oēm ecclesiasticū ritū/qꝛ sic fundabāt se heretici/pro ut vidimus in ꝛ vicklef et huss/qui dum vrgebātur/confugiebāt ad glosas Unde pro positiōes vniuersales de sacra pagina pñt et debēt aliter exponi/q̄ ppositiōes mgri Johannis parui/primo qꝛ scriptura sacra exponit suas regulas p semetipsas fm diuersos passus scripture ꝛ iuxta sacros doctores. Nō sic aūt inuenit qd magister Johannes parui se exposuerit/imo potiꝰ oppositū ꝓsiderādo causas dicēdi Secunda qꝛ scripture sacre debet talis reuerentia/q̄ non licet eā esse falsam in aliquo sensu lr̄ali Non sic est de propositione predicti parui vel alterius doctoris ꝛc. ¶ Finit

Sequitur declaratio veritatū que credende sunt de necessitate salutis edita per eundem dominum cancellarium parisiensem.

Declaratio cōpendiosa/q̄ veritates sunt de necessitate salutis credende. que de sola probabilitate tenēde. que de pietate fidei reputande. et q̄ sunt impertinētes iudicāde. Et h̄ sub distinctione vel gradu sextuplici. qui ad quaternariū reducit. Pro solutōe dubitatiōis. q̄ nup mouebat̄ sermone de natiuitate btē virgis marie ꝓsideratiōe secūda

¶ Primus gradus

¶ Primus gradus veritatū credendarum est canon totiꝰ scripture sacre ꝛ singuloꝝ q̄ in ea lr̄aliter asserta sūt. Sic videlicet q̄ nō stat cū fide vt aliq̄s dissentiat ptinacit. alicui ꝓtēto in eadē scriptura. ad intellectū spiritussctī. q̄ est verꝛ. ꝓprie sensus lr̄alis Si allegatio q̄rit sufficit illud Math. v. Amē q̄ppe dico vob. Donec trāseat celū ꝛ terra iota vnū aut apex nō pteribit a lege donec oia fiāt Sequit Amē dico vob Celū ꝛ terra trāsibūt. ꝓba aūt mea nō trāsibūt. Constat aūt q̄ canō biblie. lex est dei p reuelatiōnē habita. cuiꝰ assertiōes lr̄ales innituntur huic vnico lr̄ali pncipio. Omne reuelatū a deo est verꝝ. ꝛ q̄ scp̄tura sacra diuinitus est a deo reuelata. sic q̄ in oi sua pte. est verbū dei qd trāsire nō pōt. facit ad hoc distinctio. xx. decreti capitulis. Ego solis. Si ad sacras. Et quis nesciat.

Secundus gradus

¶ Secūdus gradus veritatū ab ecclia determinataꝝ est. q̄ ab indubitata relatione apl'oꝝ. p successionē ꝓtinuam deuenerunt Est aūt hec ecclie autoritas tāta. vt diceret Augu. Euāgelio nō crederē. nisi me autoritas ecclie cōpelleret. Quāq̄ vicissim dici possit. eccie nō crederē. si non autoritas sacre scp̄ture impelleret Et ita diuersis respectib. autoritas vtraq̄ mutuo se cōfirmat.

¶ Attēdendū tū est. q̄ nō oia q̄ tradit vel tolerat eccia publice legēda. sunt de necessitate salutis credēda. sic patebit ex q̄nto et sexto gradib. veritatū. sed dūtaxat illa q̄ sub diffinitiōe iudiciali tradit esse credēda. vl opposita reprobāda ꝓcurrēti vniuersali totius eccl'e ꝓsensu implicite vel explicite vere vel interpretatiue.

¶ Tertius gradus

¶ Tertius gradus est veritatū specialiter aliq̄b reuelataꝝ. q̄ ab illis q̄b reuelatio facta est. absq̄ vlla dubitatiōe credēde sunt. Alioquin nō esset reuelatio. de cuiꝰ ratiōe est vt sit certa. Ceteri vero q̄b nō est huius modi reuelatio facta nō obligant̄ credere. nisi p miraculū vel scripturā sacrā. ꝛ precipue p ecclesiā deē certitudo. Sic enim iohes baptista missionē suā oñdit p scripturā p̄phetica. Et apl's ꝓterea ꝓtulit euāgeliū suum qd habuerat p reuelationē cū petro et alijs de eccia. nō q̄ dubitaret de illo euangelio. peccasset enim. Nec dixisset etiā si angelꝰ de celo aliō vob euāgelisauerit anathema sit. Hz iōo ꝓtulit euāgelium suū. vt approbaret p ecclesiā ad credulitatē alioꝝ. et nō ad suā. qꝛ dixit q̄ nihil sibi ꝓtulerūt petrus ꝛ ceteri. sz dextras dederūt cū cognouissent grām dei q̄ data erat sibi. ¶ Demuz triplex hmōi gradꝰ veritatū reducit ad vnū scz ad veritates q̄ credi debēt imediate et explicite a deo reuelate esse.

Quartus gradus

Quartus gradus cõtinet veritates oẽs et singulas q̃ concludũtur ex p̃missis veritatib̃ in consequẽtia certa in lumine fidei vel in euidẽti lumine naturali q̃uis nõ in propria forma verbor̃ illic habeant. Quẽ admodũ ista veritas est de necessitate salutis tenẽda. q̃ christus habuit neruos ⁊ venas. q̃uis in scriptura sacra nõ habeat in propria verbor̃ forma. Et ita de similib̃ sine numero. qm̃ ista est euidẽs ꝛ sequẽtia nedũ in lumine fidei sed in lumiẽ naturali apud philosophos ꝛ̃ps fuit ver⁹ hõ. ergo christus habuit neruos ⁊ venas. Propterea sine temeritate fidei vel discrimine fuerunt aliqũ q̃stiões fidei ad p̃hos paganos per christianos deducte. q̃ videre poterãt acuti philosophi. q̃d ex p̃supposita lege nostra. licet ab eis non credita. consequenter esset dicendũ in bona ⁊ euidẽti conseq̃ntia Et hic est secundus gradus principalis. primis tribus ad vnum reductis.

Quintus gradus

Rursus in quinto gradu q̃ tertius ẽ modo dicto reponũtur veritates ille q̃ ex veritatib̃ q̃druplicis gradus añdicti. vel aliq̃bus ear̃ deducũtur in consequẽtia tãtummodo ꝓbabili vel topica. Vel dũ in antecedẽte ponit̃ ꝓpositio q̃ ad fidẽ est impertinẽs q̃uis supponat̃ esse vera. Dicit autẽ aristo. Illud est ꝓbabile q̃d oĩbus ⁊ maxime sapiẽtib̃ ver̃ apparet. nõ aũt illud q̃d indoctis videt̃ esse ver̃ dicit̃ ꝓbabile quia stultor̃ infinitus est numer⁹. Veritas aũt omnino impertinẽs ad fidẽ. illa sola dicitur q̃ nec in consequẽtia euidẽti. nec in cõsequẽtia ꝓbabili. neq̃ certa. sequit̃ vl repugnat. Porro dũ ꝓpositiõib̃ fidei apponit̃ aliq̃ que nõ est de fide. tũc totus q̃d est vna copulatiua. non põt simpliciter dici de fide. q̃ sequit̃ debiliorẽ partẽ. vt si in ea ess̃ vna ꝛtingẽs. tota esset ꝛtingẽs q̃uis eẽnt multe necessarie. Dicit̃ nihilominus talis propositio ad cuius verificationẽ req̃ritur vna ꝓpositio non pertinẽs ad fidẽ q̃ sapit̃ fidẽ. si sit vera. vel q̃d sapit heresim si sit falsa. Et sic põt describi ꝓpositio sapiens heresim. Q̃ est ꝓpositio ex cuius concessione. coassumpto aliq̃ quod nõ põt rationabiliter negari. sequit̃ heresis in fide vt si q̃s diceret q̃ b̃tus gregor⁹ non fuisset papa. q̃ supposito q̃ nõ possint rationabilit̃ negari historie dicẽtes ip̃m fuisse rite electũ ⁊ susceptum in papã. licet nõ sint de fide. sequitur ista heresis. q̃ rite electus in papã non est nec fuit papa. Vñ nõ est ꝓpositio ita catholica si sibi iungat̃ aliq̃d impertinẽs ad fidẽ. quin totũ hoc cõplexũ remaneat ad fidẽ impertinẽs. Exemplum vt ista ꝓpositio. Biblia est falsa. est hereticalis. ⁊ si adderet̃ q̃ biblia quã hẽt iohãnes est falsa. nõ esset hereticalis de se. licet dici posset sape heresim. supponẽdo q̃ iohẽs nõ haberet bibliam nisi correctã. Postremo in casib̃ huius q̃nti gradus ⁊ sexti sequẽtis. Verũ est q̃ cause fidei referẽde sunt ad papã vl sacr̃ conciliũ. si sup eas fieri debeat determinatio vel articulus artãs oẽs. Secus ĩ alĩs causis. q̃ tres p̃mos gradus ⁊ quartũ respiciunt. nisi forte p appellationem.

Sextus gradus

Demũ in sexto gradu q̃ quart⁹ ẽ mõ dicto. collocant̃ veritates ille q̃ tantũmõ faciunt ad nutriẽdã vel fouẽdã deuotiõis religiosam pietatẽ. q̃ si magis inducũtur ad inflãmandũ affectũ. q̃ ad instruendũ intellectũ vbi pietas deuota magꝭ aspicit̃ q̃ veritas certa. vbi h̃ vnuꝫ reprobat̃ si adesset assertõis temeritas p̃ꝰq̃ elucidaret̃ alio mõ p ecclesiã vel rationẽ certã ipa ꝛitas. Aut si supstitionẽ. h̃ ẽ religionẽ supfluã. ⁊ vanã induceret. Vñ sicut dicit aristote. Nihil refert quedã falsa. ꝓbabilioꝛa eẽ q̃busdã verꝭ Ita nihil refert. quedã falsa. pie credi. non q̃ ea ratiõe q̃ falsa sunt. vel si sciunt̃ esse falsa credi p̃ñt. ꝓcul h̃ a pietate fidelũ. Sed cadit existimatio. vel pia credulitas. nõ super veritate vel falsitate. ꝭz tm̃mõ sup apparẽtia vel ꝓbabilitate. Et h̃ vtiq̃ nõ est periculosuꝫ vel falsuꝫ. q̃ ꝓstat de apparẽtia ⁊ ꝓbabilitate dũ falsitas vel ꝛitas ignota est. Propterea sapiẽtissime dicit hieronimus q̃ de talib̃ eligibil⁹ est pie dubitare q̃ temere diffinire. Sic stat q̃libet ꝛtradictorior̃ esse ꝓbabile. ⁊ vnũ stat cũ altero. non in veritate ꝭz i ꝓbabilitate. Sic diuersis respectib̃. vtrũq̃ ꝛtradictorior̃ credi põt cũ fidei pietate dũ m̃ñ sit anim⁹ ab assertiõe pertinaci alien⁹. Respicit aũt iste gradus legẽdas ⁊ miracula scior̃ vitas patr̃. visiones deuotar̃ p̃sonar̃ recitatiões ⁊ opiniones sacror̃ doctor̃ q̃ oĩa suscipit eccl̃a et legi p̃mittit nõ q̃ determiet talia de necessitate salut̃ eẽ credẽda ꝭz q̃ ꝓficiũt ad cõmouẽdos affectus pios fidelũ. ⁊ in edificationẽ

ipōr. dū in talibus nihil de certitudine sci tur esse falsum. cūiuis etiā ne sciat illud certi tudinaliter esse verum quod oportet. nec vt tale credendū proponit. Ita q̄ magis hic attendit id qd pia recogitatiōe fieri potuit cū illud qd factū est. Et hoc apud oratores creberrimū repit q̄ ex alior. psonis dicunt ea nō q̄ psone dixerūt. sed q̄ dicere potuerīt sicut in legēda btē Agnetis ⁊ beati Sebastiani/⁊ similium continetur.

Sequūtur alie propositiones corollarie que particulari materiam elucidant.

Primū corollariuz

Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere re q̄ sensus lr̄alis sacre scripture sit aliquādo falsus. patet ex dictis. in primo gradu/⁊ qm̄ ꝓm augustinū. solūmodo pōt ex sensu lr̄ali sacre scripture. efficax argumentuz sumi. Non aūt esset efficax argumentū si sensus lr̄alis nedū in dubiū. sed in falsum vertere. Atuero ꝓter concordantiā aliquor. si videant aliter dixisse. dicimus. q̄ aliō est litera. aliud est sensus lr̄alis /Vel q̄ de sensu lr̄ali scripture sacre improprij ssime locuti sunt. Est enī sensus lr̄alis. vere ⁊ ꝓprie dictus ille quē spūssanctus principaliter intēdebat: et qui ex circūstantijs lr̄e scripture sacre trahi pōt ⁊ debz. sicut expositores sacri fecerūt atq̄ docuerūt. Alioqn periret omnis solidita probatōis a scriptura sacra sicut arguit Augustinus. ad hieronimum. ⁊ habet distin. ix. Si in aliq̄ sensu suo lr̄ali esset falsa/ qz pspicuū est q̄ falsum nihil p̄bat. et respōdens poterit semper dicere ad antecedēs sumptū. de sensu lr̄ali scripture. q̄ sensus lr̄alis bñ est falsus/⁊ ita nihil probat. qz regula nō tradit ab aduersarijs quādo est falsus et quando verus.

Secūdū corollariū

Falsum blasphemū et hereticū est assere re. q̄ de notis p̄ experientiā vel de euidētibus p̄ rationē naturalē nō sit fides etiam proprie dicta. Licet nō sic sub ratiōe experiētie. vel euidētie ratiōis naturalis fides habeat. sed alio respectu. innitēdo scz diuine reuelatiōi. put fides est ex auditu fidei p̄ verbū xp̄i. ad Ro. x. Patet qm̄ p̄cepta decalogi. euidētia sunt in lumine naturali. et ista. Deus est. Similiter q̄ roma fuerit vl hierl'm/ fuit notū est p̄ experientiā. Dec nihilominus put nob in scriptura sacra tradunt. tanq̄ approbata p̄ ecclesiā/ sunt certa fide tenēda/ qm̄ credulitas oīm traditorū in sacra scptura innitit huic pncipio solū credito ⁊ naturaliter in euidēti. q̄ tota sacra scptura a deo reuelata est Remanet euidēs totū sub hac credulitatis ratōe Vñ consequēter inferri posset q̄ tot sunt articuli fidei. q̄t sunt veritates ꝓtēte in scptura sacra. nisi forte fiat restrictior acceptio. articulor. fidei. p̄ illis tm̄ mō vitatib q̄ ꝓtinēt in symbolo apl'or. q̄ scz de directo. ⁊ immediate respiciūt mysteriū gl'ose trinitatis ⁊ incarnatiōis bñdicte. cūiuis eadē sit vtrobiq̄ generalis. ratio credēdi. scz diuina reuelatio. In tantū. q̄ sub hac ratione nō minus alie credēde sint firmiter ḡ est absq̄ formidine de opposito/ ꝓpositiōes ꝓtingētes de futuro cū ꝓpositiōes necessarie. Sicut apparet de ista. resurrectio mortuorum erit.

Possent ꝓsequēter inferri plurima. qualis sit vel nō sit autoritas ꝓdēdi articulos fidei. ⁊ si possit fieri nouus articul. Si p̄terea possit fieri ꝓpositio heretica de nō heretica. Si denīq̄ possit esse aliq̄s nesciente hereticus. et ita de plurimis que breuitas iubet omittere.

Terciū corollariū

Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere re q̄ p̄cepta decalogi nō sint de fide etiā p̄prie dicta cūiuis reputari debeāt euidētia i lumie naturali. patet ex declaratōe p̄missorū. Vñ Math. v. Qui igit soluerit vnuz de mandatis istis minimis. ⁊ docuerit sic hoīes. minim vocabit i regno celorū. Et accipit ly minim negatiue. i. null. ⁊ ita separat a regno celor. quod est ecclesia ⁊ hereticus iudicādus si se nolit corrigere.

Quartū corollariū

Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere re q̄ assertōes opposite p̄cept decalogi nō spectēt ad fidē tanq̄ repugnātes fidei Aut q̄ nō sint iudicio fidei reprobāde. Et q̄ iudices ordiarij. nō habeāt sup his reprobādi ⁊ ꝓdēnādi facultatē. vbi notorie scādali sant. Patet ex p̄missis. Addito q̄ assertio ꝓpositiōis ad vnā ptē notat fixā adhesiōez cū remotiōe pbabilitatis alteri ptis. Et hi falsis ꝓpositiōib sine manifesta temeritate et ptinacia neq̄q̄ fieri pōt. Primum co

rollarium sequens ex quarto gradu qui secundus est si tres primi reducunt ad vnũ.

Primũ corollariũ.

¶ Obligat aliquis. certa ⁊ explicita fide. tenere/nullatenꝰ dubitare ⁊ sub pena heresis. ꝙ aliq̃ ꝓpositio vera est de q̃ alius pōt ad tēpus sine culpa dubitare. Et hoc specialiter in exēplo triplici pōt oñdi. sicut in triplici ꝓpositione corollaria subsequitur.

Secundũ corolla.

¶ Obligat aliqs vtputa theologus exercitatus in scripturis sacris legēdo ⁊ ꝓsiderādo eas. certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nulla tenus dubitare multa de quib simplex et idiota requisitus rationabiliter. si nō pti naciter/dubitaret vt ꝙ thobias habuerit canē. Vel aaron barbā. vel archa testamēti de pilis capraꝝ cooptura. ¶ Dat enim circa hec regula ꝙ dubius in fide infidelis est. quod intelligit vbi dubitat aliqs illa q̃ tenet explicita fide credere. sicut oportet in multis pſertim in doctoribus et prelatis.

Tertiũ corollarium

¶ Obligat aliquis. vtputa canonista exercitatus in determinatiōib sctē eccl'ie legendo et ꝓsiderando eas. certa ⁊ explicita fide tenere. et nullatenus dubitare multa de q̃ bus simplex ⁊ idiota. imo ⁊ theologus aliqs in casu req̃sitꝰ rationabiliter si nō ptinaciter dubitaret. Patet vt pcedēs. Et sic dicet de exercitatis in pdicatiōib et narrationib publicis nr̄e fidei. cuius etiā essent laici. qm̄ ad plura explicite credēda tenent ceteris paribꝫ talit vel aliter nō instructi.

Quartũ corollariũ

¶ Obligat aliqs vtputa doctus ⁊ exercitatus ī logicalib moralib ⁊ prudētialib sciētijs certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenꝰ dubitare multa de q̃b simplex ⁊ idiota. vl' sic nō exercitatꝰ. rationabilit dū tm̄ sine ptinacia/dubitaret. ¶ Ratio aūt pcedētium oīm vna ē. qz cui plꝰ cōmittit ab eodē plus exigit. Vñ reputari debet vna ꝓseqntia deducta ex scripturis sacris vni magno logico vel pho. vel theologo euidēs vel certa esse quā aliꝰ idiota/vel in exercitatꝰ poterit ad tēpus vel falsaz vel solū pbabilē ⁊ incertā reputare. ¶ Deniq̃ sequit ex his oib ꝙ iudiciū ⁊ ꝓdusiōes fidei. licz autoritatiue spectēt ad plātos ⁊ doctores. spectare tm̄ pt ad alios q̃z theologos delibatio. sic ⁊ cognitō sup his q̃ fidē respiciūt. Ita etiā vt ad laicos hoc posset extendi et plus aliquando q̃z ad multos clericorum.

Primũ corollariũ

¶ Rursus corollariū vnū ex pcedentibus Et officio dignitatis epal'. tenet plat ꝓgnoscere. tenorē pceptoꝝ decalogi. nedū implicite sz explicite. pſertim cū in cōsecratōe sua pfiteat vtrūq̃z testamētū se scire. vetꝰ et nouū. Qō si nesciat vel dubitat vbi nō est dubitādū. pinde reddit inexcusabil'. attēto ꝙ de talib pnceps apl'oꝝ dixit: parati dare satiffactionē. oī poscēti ratiōez de ea q̃ ī nobis ē fide ⁊ spe. Vñ etiā fm iura hūana. nō admittit aliqs allegās ignorātiā ī illis q̃ ex officio suo. statu vel gradu scire debet.

Secūdū corollari.

¶ Ex offico doctoralis autoritatis ī theologia. tenet doctor cognoscere. tenorē pceptorū decalogi. nedū implicite. sed explicite/et paratus esse debet reddere saltē doctrinaliter rationē. iuxta intellectū cōmunem doctoꝝ. Nec in contrariuz excusatio ignorantie. proficere tali debet.

Tertiū corollariū

¶ Stat aliquē posse reputari vehemēter et rationabiliter suspectū de heresi. dū dogmatizat doctrinā aliquā vel de ipa dubitat. vbi vel qñ aliꝰ similia faciēs vl' dogmatizans vel dubitās suspectꝰ in fide nequaq̃z hr̄i deberet. Patet in eruditis, pfessoribꝫ sacre scpture ⁊ sacroꝝ canonū. ⁊ in habētib reuelationē specialē. respectu nō eruditoꝝ rudiū. atq̃z simpliciū ⁊ in plātis q̃b ānexa est obligatio ista sciēdi. neduz implicite sz explicite.

Quartũ corollariū

¶ Stat in hoc sacro Cōcilio constañ. reperi quosdā. q̃ circa dilatiōez reprobatōis nouē assertionū denūciataꝝ. ī materia homicidij. piurij ⁊ insidiarū mortaliū. neq̃q̃z culpādi sūt. qm̄ alioꝝ expectabāt iudiciū. vbi tm̄ nō pnt alij de fautoria ⁊ suspitōe prauitatis heretice vehemēti. vllatenus excusari quoniam ad eos spectabat prouisiōis modus et pondus huius negocij.

¶ Autoritates pro primo gradu.

¶ Augustinus ad hieronimum epistola. viij. distin. ic. decreti. Ego solis illis libris scriptor. i. scriptoribus qui iā canonici appellant/ didici hūc timorē. honorēq; referre. vt nullū eor scribēdo errasse audeā credere. ¶ Idē i epla ad hieronimū. Si ad sacras scripturas vl' causas. admissa fuerint vel officiosa mēdacia. qd in eis remanebit autoritatis? Que tandē de scripturis illis. sentētia proferet. cuius pōdere. i. scripture autoritate cōtentiose falsitatis cōteret improbitas? ¶ Idē eadē distinctōe de vnico baptis. libro. ij. ¶ Quis nesciat sanctā scripturā canonicaz tam veteris q̄ noui testamēti certis terminis suis cōtineri. eāq; posteriorib⁹ oībus eporum lr̄is ita pponi. vt de illa omnino dubitari z disceptari nō possit vtrū verū. vel vtrū reciū sit quicqd i ea scriptū ostiterit esse. Porum aūt lr̄as q̄ post cōfirmatū canonē. vel scripte sunt vel scribūtur z p sermonē forte sapiētiorē cuiuslibet in ea re peritioris z p alior epor grauiorē autoritatē. doctiorēq; prudentiā z p concilia licere reprehēdi si quid in eis forte a veritate deuiatum est.

Nota descriptiōes aliquas q̄ sequunt ex p̄missis.

¶ Veritas catholica pōt describi. q̄ est veritas habita p diuinā reuelationē imediate vl' mediate. explicite in propria forma verborū. vel implicite in bona et certa consequentia.

¶ Fides p habitu infuso describit. q̄ ē habitus supnaturaliter infusus inclinās ad credendū catholicis veritatibus ¶ Fides pro actu describit. q̄ est assensus verus et certus catholice veritatis ex infusa fide p̄ueniēs. ¶ Fides p habitu acquisito sic describit cōformiter ad descriptiones q̄s dat phs de scia. arte et sapiētia. Q̄ est habitus verus z certus p auditū verbi xpi acqsitus sicut dicit apls q̄ fides est ex auditu. z auditus p verbū xpi. Et augusti. dicit q̄ p scripturā sacrā fides saluberrima gignit. Dicitur verus. ad differētiā errorū. Certus ad differētiā opinionū. Adquisitus p auditū verbi xpi. ad differētiam sciētie. artis. sapiētie et intellectus ¶ Fides p obiecto. qñq; dicit ipa positio credita. vel aggregatio multorum credibiliū seu veritatū catholicarum vt hic. Hec est fides catholica z ē. Qñq; dicitur ipa res significata p propositionē creditā seu catholicam. Et ita nulla res est q̄n possit cadere sub fide. Qñq; dicit ipa ratio credēdi. et hec vna est oīm credibiliū. scz autoritas prime veritatis reuelātis q̄ nūc videtur in enigmate. Et sub hac ratiōe dicit fides argumentū nō apparentiū. Secus erit dū videbimus facie ad faciē. ¶ Veritas imptinēs ad fidē est que nec sequit nec repugnat ad catholicas veritates ¶ Veritas sapiēs fidē est veritas ptinens aliqd vel aliq̄ que sunt p̄rie de fide. cū aliquo vl' aliquib⁹ adiunctis que non ptinēt ad fidez seu catholicā veritatē. Et opposita falsitas dicit sapiēs heresim. si id quod adiunctum est sit tale quod nō possit vel debeat rationabiliter negari q̄ nō sit de fide.

¶ Finit.

¶ De terminatio in Concilio constantiensi.

¶ Ecclesia vel generale Conciliū dum dictat aliqua regitiua. ecclesiā concernentia. Papa nō est sic supra iura positiua q̄ possit sic pro libito disponere dissoluere. talia dictata p ecclesiā. eo modo et intentiōe. q̄ bus dictata. conclusaq; sunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝯciliū q̄ nō possit tollere plenitudiez ptāt papal'a xpo supnaturaliter z misericorditer collate. pōt tū vsum eius limitare sub certis regulis ac legibus in edificationē ecclesie. Et in hoc est totus ecclesiastice reformatiōis stabile fundamentū.

Incipit tractatus magistri Johānis de Gerson. de protestatione circa materiam fidei contra hereses diuersas.

¶ Prologus

Protestatio/ seu reuocatio generalis/ aut cōditionalis/ q̄ querit nōnunq; assumi tāq; velamē iniquitatis/ z ad excusandas excusatiōes in pctis/ p̄sertim ab hereticis. p̄posuimus declarare sub aliqb⁹ ꝯsideratiōib⁹. qd ptestatio generalis. qd ꝯditiunalis reuocatio iuuāt vel i portāt. maxime dū in h̄ sacro Cōstan. cōcilio/ sentim⁹ q̄ hereses vt cācer serpūt. z sub hmōi ptestatiōib⁹ delitescere q̄rūt/ iūctis p

telatiõby q̃ sub terminis iurꝭ positiui velut in causis ꝓphanis sedulo pcurant. vt nõ p tinus in lucem prodeat veritatis catholice species atq̃ decus. ¶ Finit proemium.

Incipit tractatus

¶ Prima consideratio.

Protestatio circa materiaꝫ fidei / de qua sola nũc intẽdimus / est q̃dam professio seu confessio facta exteri⁹ / ad ostẽdendũ q̃d de fide ptestãs sentiat interi⁹. iuxta illud apl'i ad Roma. x. Corde credit ad iusticiã. ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Et sic ad salutẽ vt dixerit xpus Luce. ix. Qui me erubuerit z sermones meos. z filius hominis hũc erubescet coram angelis dei Quo contra Matheo teste dicebat Mathei. x. Qui me cõfessus fuerit corã homiby / ꝯfitebor z ego eũ corã pre meo. Ex quiby elicit q̃ sicut credere cadit sub ꝑcepto. sic cadit fidẽ exteri⁹ pfiteri semp quidẽ. sz nõ ad semper. cũ sit affirmatiuũ ꝑceptũ. Obligat aũt semp z ad semp / dũ ex omissiõe ꝯfessiõis libera / dispẽdiũ fidei / vel salutꝭ detrimẽtũ ꝓbabiliter ũmineret. vt corã tyrãnis. corã hereticis. corã iudiciby. corã ꝑplis. fides ẽ diuersimode palã ꝯfitẽda. defendẽda. testificãda. z ex officio ꝑdicãda. Notet Augusti. sup illud apl'i. oportet hereses esse. ꝑme ad Corin. ij. Et recitat. xxiiij. q. vlti. ca. finali Faciũt ꝓ hoc dicta scꝑture Jobis. x. scõa Petri. iij. Malach. ij. Ezechie. iij. et. xxxiij et alibi sine numero.

Secunda conside.

Protestatio generalis vel specialis de ipa fide. nõ infert q̃ ptestans erraverit / similiter nec reuocatio ꝯditionalis. Hoc est itaq̃ ꝓspicuũ. qm̃ hõ q̃ntũcunq̃ fidelis. dicere põt. ptestor q̃ nihil intẽdo dicere nec puto dixisse ꝯtra fidẽ. et si oppositũ ꝯtingeret vel ꝯtigisset. illud ex nũc reuoco / vel retracto. Sic inueniuntur doctores catholici qm̃q̃ dixisse. imo z quotidian⁹ mos apud exercitãtes se in actibus theologie scolasticis sic se hẽt / in q̃by freq̃nter null⁹ ẽ aut fuit de erroze notat⁹ q̃ sic pte stat̃ aut reuocat. Nihilomin⁹ aduertẽdũ ẽ q̃ refert ptestari vel cõditionaliter reuocare / circa ea q̃ clarissime z explicite sunt de fide. sicut q̃ de⁹ est oipotẽs. q̃ prim⁹ ẽ diligẽdus. Aliter ꝯo circa ea q̃ disputabilitatẽ vl' difficultatẽ hũt aliquã. In primo siquidez casu fas est dicere cũ apl'o ad Galla. ij. Si quis vobis aliud euãgelizauerit etiã angelus de celo anathema sit. Quo circa veniunt irridẽdi qm̃q̃ / imo z corripiẽdi nõnulli q̃ ꝯclusiones theologicas posituri / dicũt Protestor q̃ nihil volo vel intẽdo asserere sed tm̃ disputatiue loqui. Deinde ponunt talẽ aliquã conclusionẽ. Deus est oipotẽs deus est trin⁹ z vnus. quasi videlicet cõclusiones tales nõ in certissima credulitate. sz sub probabilitate tradi possint Deniq̃ sic est iudicandũ de oiby ad q̃ profitẽs fidẽ suam / obligat explicite credere / vel ex officio vel ex eruditiõe / vel ex diuina reuelatione. vel ex aliq̃ tali mõ Alioq̃n sic̃ dubi⁹ in fide infidelis est. sic z dubie profitẽs certã fidẽ. Neq̃ tm̃ negãdũ est q̃n protestatio seu submissio reuerẽtialis / fieri possit. sic̃ egit apostol⁹ cõferẽdo euãgeliũ suũ. de q̃ p reuelationẽ cert⁹ erat cũ petro z alijs apl'is. q̃by tamen oppositꝫ si fieri potuisset / dicẽtibus nequaq̃ credidisset.

Consideratio. III.

Protestatio generalis ꝯ fide stat cũ erroze pticulari circa eã. z similiter cõditionalis reuocatio Vidimus hoc z videmus in ipis hereticis. q̃ errãt videlicet pertinaciter contra fidẽ circa ea q̃ tenent explicita fide tenere / exteri⁹ profiteri. quoꝫ nihilominus vox ista est / protestor q̃ esse volo bon⁹ catholicus. et si scirem aliquid esse ꝯtra fidẽ. illud statim vellẽ reuocare. sic Arrius. sic Sabellius. sic hereticinri tpis plexq̃ dixerũt. q̃s tm̃ dãnatio iudicialis interemit / vel pdidit. Dat̃ ad cõsideratio nẽ hãc ratio talis. qꝫ stat q̃ aliq̃s credat aliq̃d in generali. vt q̃ fides catholica vera est / z p hac mori vellet. q̃ nihilomin⁹ in speciali credit de aliq̃ virtute catholica q̃ nõ sit de fide / errãs ptinaciter circa illã Simile dicit Aristoteles q̃ ꝯtingit aliq̃d scire in generali / z illud vel nescire. vl' de illo dubitare in pticulari. Exẽplũ est de ista. Dismula est sterilis. h̃ aĩal nõ est sterile demõstrata mula quã aliq̃s putat esse pregnantẽ ob turgidũ vẽtrẽ. z nescit vel nõ aduertit hã esse mulã. z ita sicut in h̃ casu iste nesciẽter errat. sic z alij de quiby loquimur dicuntur nescienter heretici prout infra docebimus.

Consideratio. IIII.

De protestatione

Protestatio generalis de fide. non sufficit ad purgationē errātis pertinaciter. sic nec conditionalis protestatio. Sequit hoc ex p̄cedēti. Cui⁹ etiā ratio talis est. qz debet errās particulariter et explicite circa ea q̄ sunt fidei/q̄rere cauta solicitudine veritatē fidei. et obedire quesite/ac sufficiēter edocte. tam credēdo interius/q̄z exteri⁹ profitēdo. Alioq̄n ostendit se nō paratū corrigi. Ostēdit quoq̄z se non credere sacre scripture catholice/dū nō credit eis q̄ sufficiēter cōtineri mōstrant in eadem scriptura/formaliter/vel in cōsequentia euidēti seu certa. qm̄ si non corrigit per hanc regulā scripture/nihil reliquū est per quod ad viā veritatis reducat secluso miraculo. Deniq̄z talis ptestans seu cōditionaliter reuocās/dum facit vel dicit oppositū sue protestatiōis ac reuocatiōis. patet ipm non inde iustificari. sed magis infici. cū sit ipe sibimet cōtrarius. Rursus talis alios per huiusmodi ptestationes et reuocatōes ab errore non reuocat. neq̄z scandalū datū tollit. neq̄z captiuat intellectū sub deo i obsequiū fidei. Stat eni talis ptestatio cū infidelitate. cum scādalo. cum tumore et arrogantia. Propterea statutū inuenit in sacris canonib⁹. q̄ errātes dū correcti recipiebant/dabāt libellū sue cōfessiōis absolute de fide et abiuratiōis de errore. Recte quidē. sicut z in foro penitētiali nō sufficit sub conditiōe facta confessio. dū aliq̄s scit vel scire debet absolute q̄ peccauit. sec⁹ vbi nō habetur certitudo. sed scrupulus aliq̄s timidus/et vacillās/nesciens si hoc fecit. vel malo modo fecit. quēadmodū circa cogitationes carnis. quas incontinēs sensit. trepidat/vel ignorat si consensit. quo casu sufficit cōditionalis confessio et salua veritate doctrina Grego. Bonarum mentiuz est inquit agnoscere culpam vbi culpa nō est. Hoc est penitentiā quasi pro culpa recipere quasi reus esset. Sed opponitur contra considerationē de nesciēter heretico. q̄ mētiretur cōtra conscientiā/si reuocaret. Responsio plana est. quia tenet conscientiam deponere. ex quo supponitur q̄ ptinax est secus vbi quis errat non imputabiliter. qz pro tunc non tenet conscientiam dimittere sed bene postmodū dum mouet legittime. Facit pro consideratiōe. Calixtus sicut habet extra de pe. et re. ca. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda nec su beconditione.

Consideratio. v

Protestatio generalis z cōditionalis reuocatio/veraciter facte/sufficiunt ad excusationē aut purgationē/duz ptestans z cōditionaliter reuocās errāt circa ea que nō tenent explicite credere/vel absolute confiteri. Declarat h̄ in illis/q̄ promptū h̄nt animū/statim obedienti veritati cognite. vt si theologus aliquis vel nō theologus erraret circa vnā propositionē in biblia positā Exēpli grā q̄ samuel vnxit in regez ipm saul/vel q̄ dauid fuit pastor ouiū. nō ideo diceret statim hereticus. qz forte nunq̄z vidit vel audiuit textuz illius scripture. sed postq̄z ostēdit in textu sic haberi. cōtinuo credit z assentit/z ita ptestatio et conditionalis reuocatio saluant eū/ne ptinax esse vel fuisse condēnet. p̄sertim dū de ignorātia sua pōt afferre sufficiens documentū/ alioquin forte iudicaret apud hoīes ptinax fuisse. apud deum vero maneret innocu⁹. Propterea posituz est in consideratiōe hoc aduerbiū. veraciter. per quod excludunt. qui non ex animo/sed ficte et inaniter protestantur dissidentes in semetipsis corde. voce. et opere.

Consideratio sexta.

Protestatio generalis de fide/q̄ dicūt aliq̄ sufficit mihi fides ecclie/ sufficit q̄ saluer i fide parentū/sufficit mihi dicere credo i deū/nō saluat sp hmōi ptestātes etiam si nō errāt. Deducit h̄. qz nō sufficit sola fides general' z iplicita sz explicita req̄rit. apud istos q̄dē min⁹/apud alios amplius

Vnū symbolū generale apō oēs capaces ratiōis ē illō/qō posuit apl's ad Hebre. xi. Credere eni oportet accedētē ad deū. qz ē z inq̄rētib⁹ se remūerator sit. Porro apō xp̄ianos q̄b⁹ fctā ē aptior reuelatio ō credēdis/nō suffic h̄ symbolū/sz dñt explicite credere symbolū apl'oz/z illō addiscere ptin⁹ vt veniūt ad ānos discretiōis. sic ab initio dū baptizabāt adulti fiebāt pri⁹ catbecumi pfitētes explicite fidē suā quēadmodū z puuulis patni nūcrnidēt. Deinde sūt multa de fide p vniuersos pene xp̄ianos pmulgata in p̄dicatiōib⁹/i picturis/i mutuis relationib⁹ seu collationib⁹/in obsuatiōib⁹ autentēcis celebritatum sanctorum. et ita de reliquis. Hec autem talia que publice fiūt nō est licitū sicut dicit canō ignorare. Nō eni

excusarent laici/si nō crederēt infernū esse. si nō bonos angelos. si nō malos. si nō sanctos et sanctas/ Si nō ꝓterea decez ꝓcepta legis/iuxta planū ⁊ textualē eorꝫ intellectū vt ꝙ nō est idolatrandū. ꝙ nō ꝑiurandum ꝙ nō occidendū. ꝙ nō furandū. ꝙ non mechandū. et ita de reliq̄s primis impssionibus. legib̄. ac inscriptiōib̄ nature/q̄s nemo capax ratiōis maxime postq̄ sibi traditę sunt ꝑ doctrinā/ꝑmittit ignore. ¶ Amplius vero sunt alij quos vltra simplices ⁊ cōmune vulgus hoīm/necesse est hr̄e fidē explicitā de plurimis/multiplici et specialiter quadruplici ratiōe. Primo ꝓpter officiū pastorale sup̄ alios/vt pascāt eos in fide et doctrina/⁊ ab hereticorꝫ argutijs sapienter defendāt. Cōstat enī ꝙ aliq̄ sunt i ecclesia ad hoc obligati ex officio. alioq̄n nō esset sufficiēter instituta. Isti aūt sunt plati/iuxta qd̄ pfitent̄ vtrūq̄ se testamentū scire/quod ⁊ apl's sepius explicuit/dum timotheū et ti tū carissimos discipulos instrueret ⁊ alios. Actuū. xx. dicēs. Attēdite vob̄ et vniuerso gregi/in q̄ posuit nos spūs sanctus ep̄os regere ecclesiā dei ⁊c. ¶ Deinde secūdo sunt doctores/in sacris lr̄is ꝓfessores/quos ignorātia nō pōt excusare/ quin sciāt explicite plurimas veritates cōtentas in biblia/⁊ alias ex eis deductas. Alioq̄n doctoris nomē ⁊ gradū dānabiliter et inexcusabiliter vsurparēt. Proinde sunt alij de statu etiā laicali/quos oportet multa scire de legib̄ diuinis ꝑceptorꝫ moraliū /dearticulatim ⁊ explicite/ꝓpter susceptū ab eis officium. vt qz rectores populorꝫ. qz iudices eorū. qz consiliarij vel assessores sunt eorūdem rectorꝫ. ⁊ iudicū/in causis varijs /criminalib̄ atq̄ ciuilib̄. qd animaduertens salomon petiuit a dño cor docile/et intelligēs ad faciendū iusticiā. et ad faciendū iudiciuz. Est itaq̄ regula ꝙ nullus ea q̄ sunt officij sui ꝑmittit ignorare/ que regula respicit nedū ꝑlatos maiores/aut principes superiores. sed minores ⁊ inferiores/i vtroq̄ statu/clericali vt sunt curati ⁊ ꝓfessores in foro penitētie. ⁊ in statu laicali vt ꝓpositi vel balliui. Postremo ꝓsurgit q̄rto generalis obligatio ad credulitatē aliquorū explicitā. nō ex solo gradu hierarchico/sed ex alijs donis gratuitis. vt sunt viuacitas ingenij naturalis. vt iudicium solers. vt vis gnomica vel epieikes. vt ꝑticularis erudi tio/vt vehemēs applicatio ad scripturas sacras canonicas vel ciuiles. Hic enī veritatē habet illud Gregorij. Tantū q̄b vnoq̄q̄ dñs exigit quantum dedit. Quo fit vt ꝑspicua sit consideratio/que dicta est aduersus reprobam nōnullorum desidiā vel taciturnitatē. qui dum fides confitenda venit explicite. se i implicita latere tutos putant aut qui talentum multiplicis doni naturalis vel gratuiti. quod multiplicandum suscperāt a domino spiritualibus incrementis/defodiūt in terram superuacue vel noxie curiositatis ꝑalis. sibi blādientes ꝙ in fide nō errāt. q̄ppe de ea nihil sciūt. curant vel interrogāt. Notetur pro consideratiōe sanctus Tho. ij. ij. q. ij. arti. vi. Explicatio inquit fidei ad inferiores homines. oportet ꝙ veniat ꝑ maiores. quod probat auctoritate Dyonisij/concludēs ꝙ oportet eos pleniorē habere noticiam de credendis et magis explicite credere.

Consideratio VII

Protestatio generalis/seu cōditionalis reuocatio que dicit̄ ab aliquibus/ꝑtinaciter errātibus. Si hec veritas mihi nota esset/scit deus ꝙ libēter eam corde crederē ad iusticiā/et ore cōfiterer ad salutē. nō excusat tales apud deū vel homines. Fundat̄ hoc sup̄ illud euangelij ecce venit hora ⁊ nūc est vt omnis qui vos interficit arbitret̄ se obsequium ꝑstare deo Sic apl's prius errās in christianorū ꝑsecutione iudicabat de seipo. Sic ad iudeos loquēs dicit. et nūc scio fratres ꝙ hec ꝑ ignorantiā fecistis / quos tñ nō excusabat de nece xp̄i. dū alibi dicit. Ignorās ignorabit̄. Erat quippe iuris ignorātia affectata crassa vel supina. Sic heretici dū se morti tradūt/ꝑ defendēdis erroribꝫ suis/ arbitrātur se catholicos ⁊ mereri. hñt q̄ppe zelum prout dat aliq̄b testimoniū paulus. sed nō ꝥ m scientiam. quare non ꝥm sciētiam? Mirum quia scientie dei (que est scriptura sacra) suam sophisticā scientiam sic prepo nunt/ꝙ eidem nolūt esse subiecti. q̄tuis aliter sint sibimet conscij/nō tamen in hoc iustificati/qz mentitur iniquitas sibi.

Consideratio VIII

Protestatio generalis/seu conditionalis reuocatio/quandoq̄ sufficiunt excusare protestatiōez apd̄ forꝫ

exterius/quē non excusat in interiori foro de⁹/et ecōtra. Cōsurgit hec varietas. qm̄ aliter iudicat deus/aliter hō. deus inspicit corda et scit quid intus agat. cōformiter ad protestationē seu reuocatiōez aut diffōrmiter ad eā. Humanū vero iudiciū id spectat quod foris est. et vti certificari pōt p signa testes/voces et opa. Quo fit vt vere credēs interius ⁊ explicite. qñq; nō possit h̄ ostendere ꝓtra testes ⁊ signa/aliqñ aūt fit econtra. vt q̄ veraciter est hereticus ī corde/ille humano testimonio p allegationē ignorātie vel aliter catholicus cēseat et absoluat. Qualiter aūt debeat aliq̄s ꝓbare q̄ nō fuit ptinax p allegationē ignorantie vel simplicitatis hoc magꝭ iuribus positiuis cautum est/q̄bus inter cetera dicit q̄ allegans ignorantiā ꝓbare debet illā. Tradūt similiter/q̄bus argumētis testibꝫ iudicijs pñt et debent iudices ecclesiastici ptinaciā conuincere p̄sentē vel p̄teritam in errante.

Consideratio. IX.

Protestatio specialis de fide/sicut ⁊ absoluta reuocatio de erroree req̄runt ad iustificationē illi⁹ q̄ pticularē errorē absolute tenuit in verb ⁊ in factꝭ q̄ si legitime monit⁹ facere renuit ipe pertinax cēsendus est. Ostēdit p̄ma ps tali ratione. Nulla ꝓtestatio seu reuocatio q̄ cōis est oibus catholicis. sufficit ad iustificationē errātis ī fide pticulariter ⁊ explicite duz hoc scit aut scire debet. qm̄ nō est idē iudiciū de catholico ⁊ errāte/sicut nec innocente atq̄ pctōre/respectu cōfessiōis sacramētalis. Cōstat aūt ꝓtestationē generalē cuz reuocatiōe conditionali ab oib̄ catholicis. sine mēdatio. sine diffamatione fieri posse. Requirit igit p errātib̄ specialiōr reuocatio. Altera ps manifesta est/q̄ talis nō oñdit se q̄rere cauta solicitudine veritatē. sed forte quadā dissimulatiōe palliata velamine reuocatiōis hmōi cōditionalis q̄ ad veritatē nō est nisi quedā ꝓtestatio fidei generalis/⁊ non ꝓprie reuocatio. q̄ conditionalis nihil ponit. Facit pro hoc quod dictuz est supius consideratione q̄rta circa finem

Consideratio. X.

Protestatio catholica de fide/cū reuocatiōe particulari ⁊ absoluta de errore/licet iustificet errantē q̄ mō non sit habendus pertinax aut hereticus/nō absoluit tamen q̄ñ talis extiterit. Presupposita notorietate prime partis in vtroq̄ foro dei ⁊ homis. q̄ talis corrigit/⁊ obedit veritati/neq̄ tenet plus errorē quē deserit p absolutam reuocationē. deducit altera pars. Constat itaq̄ hoc solo priuari deū/facere. sez p̄teritu non fuisse. vt notat Hieronimus ⁊ salomon. quisquis igitur fuerit de p̄terito sic adherēs errori suo cui⁹ oppositum tenebatur explicita fide tenere aliquo modorū p̄tacto. quod persistebat i illo errore monitus etiā legitime /vel edoctus/seu fraternaliter/seu doctoraliter seu iudicialiter/p scripturā sacram/ p rationez euidentē aut aliter. talis vere fuit ptinax errore. et ex consequenti nedum hereticās. sed hereticus. propterea quantūlibet emēdetur nunc/potest declarari fuisse talis. atq̄ hereticorum penis subijci. sub perpetua carcerali custodia/vel aliter/sublatꝭ sibi q̄buslibet dignitatis officij vel honoris insignibus. Solet tamen apud ecclesiam/misericordia superexaltare iudiciuz p̄sertim humilitate reuocantis errorē sponte/palam ⁊ absolute prospecta. Ex si dixerit protestans huiusmodi/Ecce paratus fui semp audire ecclesiā. audire determinationē sedis apostolice. vel sacri cōcilij/qualiter accusor nunc de ptinacia circa doctrinam aliquā/priusq̄ fuerit hoc modo declarata. dif finita. et iudicata. Quid eui mihi de inferioribus iudicib̄ quid de doctoribus. et errorum diffinitionib̄/quib̄ obedire neq̄ q̄ astringor. vt qui subiectus ei nō suz. sed prelatus vt ipi. doctor vt ipi. Sic blandit ptinax arrogātia sibi/sic se fallit et alludit/tanq̄ videlicet nihil explicite credendū sit nisi papa pri⁹. nisi cardinalis illud sub prescisa verbor forma sinialiter dānauerit. Est itaq̄ lōge alit. iuxta deductionē illor q̄ p̄bāt nullā iueniri posse nouā heresim. q̄ q̄cūq̄ dek/illa ꝓus erat scp̄ture sacre ꝓtraria ab ipa dānata. sicut modo/dicēte Augustino. si quid noriū est hic. scilicz in scriptura sacra dānat. Fatemur nihilomin⁹ posse fieri declaratōez nouā. tā doctrialit q̄ iudicialit ꝺ aliq̄ heresi/q̄ scp̄ture sacre ꝓpugnās est q̄ declaratio ⁊ si fieri habeat p̄ncipaliori ac superiori autoritate generalit obligante per sedē apostolicā et sacrum conciliū/ Fit nihilominus quotidie legittima declaratio talis/per doctores et expositores sacre scripture ac p prelatos inferiores. q̄s opor

ret explicite multa scire ad instructionē po
puli sui. Hec aūt declaratio etsi nō obliget
vt prescise talis est/alienos. obligat tamen
vt conuincat esse facta cōformiter ad sacrā
scripturā/que est antecedēs. quo concesso/
si cōsequentia negari rationabiliter neqt/
concedēda est consequēter explicita cōclu/
sio/que declarat ⁊ infert/qm̄ ex veris nō se
quitur nisi verum. Itaqꝫ si quis diceret. q
christus nō habuit neruos. aut q omis pu
er non baptizatus pōt licēter occidi/aut q
pro bono cōmuni licitū est falsum dicere.
Talis pseuerās post declarationē sufficiē
tem sibi factam/non excusaret a pertinacia
quantūcunqꝫ clamaret. peto iudiciū eccle/
sie vel sacri concilij. huic me lubmitto/hāc
audio. Potest equidē tali dici/quod actuz
est ne agas. qō iam diffinitū est diffinien/
dum non expectes. diffinitū inqꝫ et si non
in eadē verborū forma: tamē in effectu ⁊ in
sentētia. vnde fit vt aliquis vno tēpore te/
neatur aliquid explicite credere /ad qō pri
us fides implicita satis erat. Ꝓm Thomā.
ij. ij. q. ij. vbi loquit de credendis implicite
vel explicite.

B Consideratio. xi.

Protestatio specialis de fide/ vl' ab
soluta reuocatio specialis de erro/
re. nō debet fieri necessario. dū qs
errat nescienter in fide. Constat itaqꝫ q
nullus mētiri tenet. hic autem nesciēter e
rans. si se diceret errare. mentiret stante ta/
li conscientia. Talis ptereā penas hereti/
corū vel infamiā/etiā postea qꝫ deprehendit
errasse et absolute reuocat/nō incurrit. Pa
tuit hoc in augu. q multa prius nescienter
errata/postmodū absolute correcit sub no
mine retractatōis/vel aliq tali mō loqndi/
quē reuocationē denotabat /vtēdo talib
verbis temere dictū est. min⁹ ꝓsiderate di/
ctū est. B improbo. hoc nō approbo. B mi/
hi nō placet. Notet ad hocidez Augu. ad
vincentiū. xxiiij. q. vlti. ca. finali et gelasi⁹
ibidē. q. ij. ca. negat. Elicit cōsequenter
ex istis differētia multiplex inter sciēter. et
nesciēter errātes. et inter sciēter ⁊ nesciēter
hereticos. Et hoc quo ad tria q̄ sunt crimē
modus/et pena/iuxta qō notet dictū augu
xxiiij. q. iij. c. dixit apls. vbi ait. Qui sentē
tiā suā qꝫuis falsam aut puersam/nulla pri
naci animositate defendūt. pſertim quā nō
audacia sue pſumptōis ceperūt. sed a sedu
ctis atqꝫ ī errore lapsis parētib acceperūt/
querūt aūt cauta solicitudine veritatē. cor
rigi parati cū inuenerint. nequaqꝫ sunt in
ter hereticos reputādi. Vnū colligit q q
drupler est modus errādi circa fidē. Uno
mō credēdo q fides catholica sit falsa. aut
scriptura sacra. et sic errās dicit scienter he
reticus/qz nō est parat⁹ corrigi/cū neget re
gulā p quā hēt dirigi seu reuocari. Potest
alio mō qs errare/credēdo generaliter q fi
des catholica sit vera. sed estimat aliquā eē
fidē catholicā/q ī veritate nō est catholica/
sicut arriani recipiētes scptūrā sacra. sz ad
sensum puersum/q sectā suā solā putabant
esse catholicā/hi sunt nesciēter heretici. Er
rāt aūt pcedētes ī vtroqꝫ mō ꝓtra fidē quaz
tenent explicite credere. Sūt alij circa fidē
errātes ī his q nō tenent p tūc explicite cre
dere ⁊ hoc dupliciter. Uno mō ptinaciter.
qz nō parati sunt corrigi. sed ꝓpter supbiaz
suā. aut aliter ꝓriū defendūt errorē. Alte/
ro mō dū parati sunt corrigi ptinus agni/
ta vitate. qz nō ptinaci aiositate defendūt
errorē. sz ex sola simplicitate vel ignorātia
sunt ī errore. Cetez iter hos q̄tuor modos
p̄mi magz peccāt qꝫ secdi ⁊ secūdi qꝫ tertij ⁊ cē
Mod⁹ errādi silr diuersus ē. qm̄ ī duo
bus p̄mis error inuenit quē tenētur expli/
cite discredere et diffiteri. tertij ro ptinaci
ter errāt ī illo cui⁹ oppositū p tūc non tenē
tur explicita fide tenere sed implicita. sz qz
rennuūt corrigi dicūtur heretici. Qualiter
vero deprehendat aut cognoscat talis ptina
cia declarat summatim ī alijs duodeci con
sideratiōib q ad hāc vnā reducūtur hic ab
augu. positā. q tales no q̄runt cauta solici
tudine veritatē. sz ei⁹ declaratiōi resistunt/
omissiue vel cōmissiue. varijs modis /p se
vel alios/verbis aut facts/ iudicialiter aut
extraiudicialiter/terroribz aut muneribus
minis aut blādicijs/ꝓpter deprauatiōez af
fectus/cā alicui⁹ cōmodi tpalis assequēdi/
vel incōmodi deuitādi. circa diuitias. deli
tias vel honores. Habem⁹ ī his tripli
citer errātib diuersitatē ī crimine ⁊ in mō.
pena silr diuersa ē q ad aliq. Nihilominus
tertij punient sic duo p̄mi/si iudicialit euo
cati se corrigere/si errorē absolute reuocare
si vitatē opposita pfiteri noluerit. qz relin/
quent curie secularī. aut si se correxerint pe
nitentie salutari / Atuero q̄rti qz nō iūgūt
errori suo pertinaciaz nūc vel antea. qꝫuis
sint corripiendi per reuocationem erroris.

ipsi tamen nequaq̃ sunt penis hereticorũ plectendi/nec infamia notãdi. sicut apud scholasticos theologos in preclara vniuersitate parisienſ. frequẽter obseruatur. quos protestano generalis ⁊ ꝯditionalis reuocatio iuuit/ad hoc ne de pertinacia notarent iuncta humilitate qua protinus reuocant errorẽ nedũ cõditionaliter sed absolute/q̃ reuocatio sufficit magistris ad purgatiões nec ab actib̃ studij legitimis exercẽdis vl consequẽdis reuocãtes obinde repellũtur

Consideratio. xii.

Protestatio generalis/aut cõditionalis reuocatio/nõ obstat quin sic protestãs aut reuocans dici possit suspectus de heresi. qñq̃ leuiter. qñq̃ vehemẽter. aliqñ violẽter. Patebit hec consideratio p p̃cedẽtes. si docuerim⁹ q̃s est dicẽdus de heresi vel leuiter vel vehementer vel violenter suspect⁹. Et hoc alias latiori sermone declarauim⁹/nũc sũmatim repetatur. Itaq̃ suspitio leuis puenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel ꝓbozꝝ. ex quib̃ cognitis accipit ꝯiectura q̃ cõcludi põt nõ q̃dez frequẽter. sed raro seu ꝯtingẽter. vt in paucioribus/q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. Itaq̃ ꝯsequẽtia leuis est ⁊ thopica. sicut arguerem⁹. Petr⁹ nõ venit ad ecclesiaz in solẽnitate natiuitatis btẽ Marie virginis ergo nõ bñ sentit de ea. vel sic Petrus assumit nomẽ dei frequenter inuanũ. deierãs et negãs eũ. ergo nõ bene credit de eo. Porro vehemẽs suspitio prouenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verboꝝ. ex q̃bus cognitis accipit argumẽtũ ꝯcludẽs frequẽter ⁊ vt in pluribꝫ. q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. vt si q̃s neget explicite. palam. ⁊ publice ea q̃ debet ex officio scire pl⁹ q̃ alij q̃uis possit in rei veritate negatio talis ex ignorãtia puenire. vel animi leuitate: non ex hereticа prauitate. Dicim⁹ demuz suspitionẽ esse violẽtã q̃ sumit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verborũ. ex q̃bꝫ cognitis concludi solet efficaciter ⁊ vt semp/q̃ talia agẽs vel dicẽs est heretic⁹/quẽ admoduz si q̃s p̃dicet publice q̃ rp̃s nõ fuit ver⁹ deus. q̃ de⁹ nõ est diligẽdus sup oia/q̃ licitũ est passim hoies occidere sic̃ bestias. q̃ iurãmẽta nõ sũt tenẽda. aut si patẽter adoret sepulcrũ Machomeci. vl si deferat habituz iudeis appropriatũ. nõ quidẽ ioco faciẽs hoc/sed serio. Cõstat nẽpe q̃ possibile est talia facientem vel agentem tenere veraciter interius fidẽ catholicã. sicut de salomone idolatrante. et de marcellino idolis sacrificante/dicunt multi/q̃ neuter eoꝝ fuit hereticus in mente. Nihilominus ecclesia de exterioribus iudicans non de occultis/arguet in talibus violentã presumptionez et ꝓm eam feret iudiciũ. Exemplo salomonis de meretricibus. i. Regũ. iij. et hoc nisi talis violenter suspectus se legitime purgauerit. allegando vel ignorantiam vel timorem. vel fictionẽ. vel aliquid huiusmodi/paratũ corrigi se demonstrans. Quo circa patet valere plurimũ circa suspitiões huiuiusmodi assumendas pro argumẽtis considerare consuetudines patriarum locorum temporum. personarum. modos ⁊ indicia. Euenit quippe q̃ verbum vnum dabit suspitionem heresis in vno loco vel in vna persona. quod in alio loco vel persona nihil reputabitur. Exemplum de negantibus et despicientibus deũ quotidianis verbis in certis ptib̃ qd̃ in alijs ptib̃ multꝫ horridũ iudicaret ⁊ heresi proximũ.

Has interim considerationes duodecim posuisse velut in trãsiu suffecerit. xxix. mensis octobris anni M.cccc.xv. in ciuitate Constañ. vbi sacrũ agebatur generale concilium. prestante eo qui est deus benedict⁹ in secula Amẽ

Finit

Sequuntur. xii. cõsiderationes ꝓm totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel cõuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo qualis sit pertinacie diffinitio vel ratio.

Pertinacie propria ratio que errantem in fide seu hereticantem efficit hereticum. consistit in depravatione voluntatis per superbiam. aut aliud officium. dum non vult errans cauta solicitudine querere veritatem aut dum perspecte monstrateꝝ renuit assentire vel errorez dimittere. Dicitur enim pertinax ꝓm ysidorum quasi imprudenter tenax. qui persistit in illo scilicet quod deberet dimittere. Ceterum pertinacie signũ exterius multiplex inuenitur. Qũ quis sustinet excõicatiõez vltro. nec põt se sufficiẽter excusare. Et ꝗ sumit ex iurꝫ p̃sumptõe.

¶ Alterum dum citatus pro leui/super fi/de etiam suspitione/indicialiter renuit cõparere/vel respondere/z amplius si sit presumptio vehemens aut violenta et hec si/militer oritur ex iuris fictione ¶ Alterum est pertinacie signum/dum quis asserit et defendit errorem/cuius oppositã veritatẽ tenet explicita fide tenere. Tenetur. Inq̃ vel ex publica obseruatione/ vl' ex cõmuni doctrina ecclesie/vel ex officio seu statu suo vel ex informatione sufficiẽti/vel ex natu/rali iudicio rationis/quẽadmodũ quilibet capax ratiõis tenet explicite credere neduz articulos fidei si sit christianus/sed etiam principia legis naturalis/que sunt de pri/mis impssionibus et inscriptiõib indeli/bilibus/vt sũt pcepta decalogi/recepta fm planũ z vsitatũ intellectũ apud oẽs vtẽtes ratione. Non deprauata in quacunq̃ lege ¶ Alterum ptinacie signũ dũ quis veritatem fidei nedũ non querit cauta solicitudi ne/sed declarationez eius impedit ne veni at ad lucẽ/maxime si consiliũ fidei speciale vel generale ꝓter hoc in se vel i suis impe/dit/directe vel indirecte molestat atq̃ per/sequatur ¶ Alterũ ptinacie signũ/dũ quis veritatẽ eccie docẽtes seu determinantes odire se mõstrant/et prose q̃ verbis atq̃ fa/ctis etiam si dicat seu protestetur se velle te nere quod ecclesia tenet vel determinabit/ et q̃ paratus est stare iuri/quia si facta con tradictant hoc ẽ equitas simulata /que du plex est iniquitas/solent etiam quantumli bet heretici taliter protestari/se catholicos esse qõ eos ab heresi nõ excusat zẽ ¶ Alte/rum pertinacie signum /dum quis negat veritatem q̃ prius docuit. vel cõfessus est nec est probabile q̃ sit etiam oblitus/quo/niam fm iura ꝑmo dicto credi debet ¶ Al terum pertinacie signum/dum quis petit declarationẽ veritatis a peritis doctoriby seu iudicibus quedum facta est nihilomi/nus repudiat nulla penitus assignata ra/tione. ¶ Alterum pertinacie signum. duz quis potens cõmouet seditiones /suscitat bella in populis et regnis /ideo quia facta est alicuius veritatis catholice declaratio vel erroris reprobatio zẽ ¶ Alterum per/tinacie signum/duz quis iurat se male mo ri quoniam contra bonorem suum quicq̃ permittere fieri/vel errorem aliquem reuo care. ponit enim obicẽ prime atq̃ veritati ¶ Alterum pertinacie signum. dum quis fouet errantem et defendit iudicialiter vel extra iudicialiter sciens nihilominus. aut scire debens hunc errare. ¶ Alterum perti nacie signum. dum quis non resistit erroribus dum potest et debet/debet inq̃ vel ex officio sicut iudex/vel ex fraternali carita/te sicut vniuersi/ quoniam agentes et con sentientes fm apostolum pari pena puniũ tur/consentiunt autem qui alios dum pos sunt (vt dicit canon) ab errore non reuocãt Deniq̃ ista latius declarat ockam quarta parte primi dyalogorũ fm que signa pote/rit applicatio particulariter fieri zẽ.

¶ Epliciunt duodecim considerationes. fm totidem signa quibus solet aliquis de pertinaciaz notari vel conuinci. circa ma/teriam heretice prauitatis. premittendo q̃ lis sit pertinacie diffinitio vel oratio.

Incipit tractatus

magistri Johannis de Gerson. quomodo et an liceat in causis fidei/ a summo ponti fice appellare/seu eius iudiciũ declinare.

Queritur vtruz hec assertio sit catholica. Tam iure di uinit' promulgato. q̃ eti/am humano / quibus sa/crorum canonum autori/tas innititur. nulli fas est a supremo iudice videlicet apostolica sede seu romano pontifice/iesu christi vicario in terris/appellare. aut illi/us iudicium in causis fidei/ que tanq̃ ma iores ad ipsum et sedem apostolicam defe rende sunt declinare. ¶ Arguitur q̃ sic au toritate sanctissimi domini Martini pa/pe quinti/in sua constitutione ad perpetu am rei memoriam/facta et promulgata in consistorio generali celebrato Constañ. se pto ydus marcij/pontificatus sui anno pri mo. vbi reperitur hec assertio sicut dicitur et videtur in canonuz littera manifeste fun dari.

An liceat in causis fidei

Arguit in oppositum primo autorita te determinationis siue constitutionis generalis concilij Constanti. que determinatio mlipliciter facta ē/ ⁊ practicata. ⁊ specialiter in sessiōe publica. celebrata die sexta aprilis/anno. M.cccc.xv. que sic habet inter cetera. Et primo declarat q ipsa sancta sinodus in spūsancto legittime congregata. generale conciliū faciēs /et ecclesiam catholicā mlitantē repsentās / ptātem a christo imediate hēt. cui quilibet cuiuscūq status vel dignitatis/etiaz si papalis existat/obedire tenet in his q ptinēt ad fidē ⁊ extirpationē dicti scismatis/ac generalē reformationē ecclie dei in capite ⁊ in mēbris Item declarat q q̄cunq cuiuscūq status vel dignitatis/etiā si papalis existat/q mādatis. statutis. seu ordinatiōib aut pceptis huius sancte sinodi/⁊ cuiuscūq alteri concilij generalis legittime cōgregati /sup premissis seu ad ea pertinētib/factis vel faciēdis obedire ꝛtumaciter ꝛtēpserit /nisi resipuerit cōdigne penitētie subijciat ⁊ debite puniatur. eciā ad alia iuris subsidia si op fuerit recurrēdo. ¶ Deinceps arguit rationibus ducētib ad inconuenientia manifesta/cōtra ius diuinū pariter et humanum.

Quereret enim primo q papa non subijceret legi diuine vel euāgelice q̄ generaliter absq omni exceptōe promulgata est a christo. Math. xviij. dū loqueret ad personā petri/sicut tradit ecclesia/et circūstantia textus satis indicat/Si peccauerit in te frater tu ⁊c. Sequit dic ecclesie/q si ecclesiaz nō audierit. sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican ⁊c. Hoc aūt ꝛseqns est erroneū manifeste. qm̄ papa est frater noster. Alioquin nō deberet dicere pr̄ noster. si nō simus fratres ipe et nos. Sz haberet dicere pater meus/ vel pater mi. Sz nec cardinales nec epos fratres appellare deberet. Denicq cōstat q est prim noster et ex cōsequēti frater nō obstāte q pater sit Est insup papa peccabilis. qm̄ circūdat est infirmitate. sicut notat ad Heb. quito.

Quereret secūdo q paulus egisset cōtra ius diuinū et humanū/dum restitit petro in faciē. hoc est publice ⁊ coraz ecclesie ꝛgregatōe. sicut habet ad Galathas ij. Hec enī resistentia nō fuit minor prouocatio pauli contra petrū/q̄ fuisset appellatio ad ecclesiam. imo fuit equiualenter appellatio. Unde et si petrus desistere noluisset. fuisset ab ecclesia condēnandus. Constat autē q petrus erat summus pontifex. ⁊ fm doctores confirmatus in fide et gratia post penthecostē/ Propterea dicūt q petr nō errabat in fide/nec hereticabat. sed tantūmodo nimis dissimulāter se habebat circa obseruationē legaliū. dicebat ideo paulus q non recte ambulabat ad veritatē euāgelij/et q reprehensibilis erat. Ex quib palam elicitur q summus pontifex qui succedit petro in apostolatu/reprehēdi pōt publice p doctorē theologū. qui in officio pdicationis succedit paulo. etiā vbi non hereticaret vel erraret in fide/ Et hoc similiter elicitur generalius et inconuincibilius/ex auctoritate prime allegata Si peccauerit in te frater tuus. quēadmodū pluries in sacro Constan. concilio latissime deductuz est/in sermonibus publicis et multiplicib scripturis. quoz copie sunt apud multos.

Quereretur tertio/q papa quiest mēbrum corporis ecclesie sicut homies alij si scandalizaret totum corpus ipe non esset rescindendus. vt totū corpus sanū fieret. contra doctrinā christi euangelicā /fundataz in similitudine iurz naturalis. Mathei. xviij. cum glosis et determinatōibus doctoz in materia de scandalo/ se fundantium in hac lege diuina et naturali.

Quereretur quarto/q petrus summ pontifex non debuisset compelli reddere rationem ab apostolis et fratribus q̄ erant in iudea. quia visitauerat cornelium gentilem. cuius tamen oppositum dicitur expresse. Actuū. xi. cum adisset petrus hierosolymā sez vbi erat ecclesia / disceptabāt aduersus illum qui erant ex circūcisione dicētes. quare introisti ad viros preputium habentes et manducasti cū illis ⁊ et statim subiugitur obedientie petri responsio. dās in hoc successoribus suis formam debite humilitatis. quam expressit epistole sue p me. ca. iij. Parati inquit semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est fide et spe. Ex si destructione fidei summus aliquis pontifex volens superbire/nollet hoc facere/constat q a fratrib eque posset accusari sicut ⁊ petr.

Quereretur quinto q alicui iniuriato per papam sicut potest euenire taz in corpore q̄z in membris imo et in fama/circa ea que fidei sunt. nō pateret in casu dabili aliqua defensio vl grauamis subleuatio

qd̄ est ꝓtra ius naturale.cui ius diuinum nō repugnat. Patet tū ꝓsequētia.dato casu tali vl' simili. Fit Petr⁹ q̄ p̄dicet coꝝ̄ papa ⁊ multitudie populi copiosa:q̄ xp̄s fuit ver⁹ ꝓpheta.iubeat tūc papa q̄ detrudat in carcerē.eo q̄ p̄dicat ista veritatem. Sentiat petr⁹ q̄ si appellet ad ꝓciliū generale summittēdo se eidē.q̄ popul⁹ pteget eū nec scandalisabit in doctrina eius. sz manebit ī recta fide:q̄ xp̄s fuerit ver⁹ ꝓpheta.si aūt nō appellauerit.popul⁹ reputabit q̄ papa vez dicat ⁊ bene faciat.⁊ ita deseret fidem cū p̄dicatore suo. Querit in casu si petr⁹ dicere poterit ꝓciliū appello: quēadmodū paul⁹ timēs a sediciosis occidi.clamauit cesarem appello Hāc autē materiā latissime ⁊ studiosissime,ꝓsecutus est ⁊ fundauit okam ī dyalogo suo.cui⁹ soli⁹ autoritati nō optet inniti.quāuis fuerit egregi⁹ theolog⁹.sz innitendū est rationib⁹ suis:ꝑ quāto robur ⁊ autoritatē accipiunt a sacra scriptura.cui⁹ ꝓtemptus cū suis ꝓfessorib⁹:sepe duxit ⁊ ducet ī errores

Sequerēt sexto:q̄ in nullo casu papa posset iudicari:vel deponi ꝑ generale ꝓciliū:q̄z tūcunqz criminos⁹ esset vel scandalosus eccl'ie.patet ꝓsequētia.qm̄ ex opposito sequit oppositum. Si em̄ papa p̄t iudicari vl' deponi ꝑ generale ꝓciliū.ipe poterit denunciari per aliquē vel aliquos coꝝ̄ cōcilio p̄senti vl' futuro. Qui si velit grauamē inferre talib⁹ denūciare volētib⁹.nōne poterunt ipsi se ponere extra man⁹ suas vel potestatē:ne de facto grauet eos ⁊ opprimat iniuste.ꝗ aūt facere est vere ⁊ ēqualenter ab eodez appellare. Et hoc ꝓtaticatū est in cōcilio pisano ꝑ vtrūqz collegiorum duaz obedientiaz.s. Gregorij ⁊ Bñdicti sic in suis obediētijs nuncupatoz. Hoc etiā ꝓtaticatuz est ꝑ quosqz reges ⁊ principes.q̄ se subtraxerūt ab obediētia illoruz quos isti vel illi iudicabāt esse sūmos pontifices:q̄ tū subtractōes approbate sunt ꝑ sacrū Constañ.cōciliū.quedā exp̄sse.quedam implicite vel equiualēter.

Sequerēt septimo et magis ad hominē.q̄ ꝓciliū generale non esset supra papā:vl' iudex pape legitim⁹. cui⁹ oppositū determinauit ⁊ ꝓtaticauit sacz Constañ.cōcilium. Nō em̄ ꝓcessū est ad inchoanduz depositionē Johānis/quousqz fuisset articul⁹ iste declarat⁹.sicut apparet ex actis eiusdē ꝓcilij.quoniā aliq̄ videbant supꝗ hesitare. Constat aūt q̄ ab omī homine qui habet legitimū superiorē iudicē siue sit vnus homo/siue vna cōmunitas/p̄t si rationabilis ⁊ vrgens ūmineat causa fieri appellatio ad eundē iudicē. Et si dicat put aliq̄ fingere volūt q̄ ꝓcilium nō est supra papā.nisi quādo est heretic⁹ seu deuius a fide/in quo casu nō est mirum inquiunt si cōciliū sit supra talē papā.qz desijt esse papa ⁊ est inferior omni homine.⁊ ita nitunt etiā euadere illā inuasibilē xp̄i legem. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c.

Hoc breuiter ad p̄sens reuellit. Primo quia Johānes nō est accusatus vel cōuictus de heretica prauitate/⁊ tamē ꝓciliuz vocauit ⁊ iudicauit ip̄m tanqz suū subditum. Unde ⁊ in toto ꝓcessu vsqz post sententiā diffinitiuā sue depositōis.reputatus est ab eodem ꝓcilio ver⁹ papa. Amplius nō est vez/q̄ papa eo facto quo cadit in heresim p̄sertim latentē/sit depositus a papatu.sicut nc est vez ō alijs ep̄is quēadmodū ista materia ō clarata ē alibi latius. Reducēdo hanc opinionē ad multiplex incōueniens/sicut ad incertitudinem ecclesiastice policie/⁊ susceptōnis sacramentoz. Et ad fauorabilitatē dānate doctrine Joh.wicleef/q̄ principaliter innitebat tali fundamēto.q̄ nul⁹ existens ī pēto mortali erat papa vel ep̄s nec ꝓsecrabat ⁊c. Et qui bene pōderat causas reprobationis hui⁹ doctrine wicleef in hac pte Ille vel similes cause concludūt q̄ peccatum heresis licet reddat vnū p̄latum dignum depositione iuncta ꝑtinacia.nō tamen reddit eū depositū eo facto.sz requiritur hūana depositio. Sicut em̄ nulla sanctitas quantūcunqz magna cōstituit aliquem in statu papali vel ep̄ali.nisi per electionē humanā de lege cōmuni/ꝓtra opinionem waldensiū. Ita nulla iniq̄tas remouet aliquē ab episcopali gradu vel papali de cōmuni lege/si nō interueniat humana depositio. Amplius tercio quo ad hoc arguit.q̄ concilium sit iudex pape nō heretici.ūmo sancti.assignando casus multos in qub⁹ aliq̄s episcop⁹ ver⁹ papa poterit ꝑ multos testes diffamari de heretica prauitate/seu fautoria heresis.aut ꝑ vehementes coniecturas ex operib⁹ ⁊ cōuersatione diffamabitur apud multos et

graues populos q̃ non recte ambulat ad veritatē euãgelij/aut q̃ lapsus est in heresim iam damnatã.aut q̃ nouã velit ꝓfingere.cõstat q̃ existente generali ꝓcilio vel proxime futuro.poterit idē papa iudicialiter cõpelli vt purget se.quēadmodũ ere plificatũ est de petro. Q̃ si nollet hoc facere,put facere noluit marcellin⁹ sine accusatione sua de ydolatria. Nõne conciliuz posset ꝓsequēter ad depositõis sue sententiã,pcedere. Et si dicat q̃ non.erq̃ non est heretic⁹. Respondet q̃ apud iudiciũ ecclesie/vbi circa ea q̃ facti sunt fallere potest ⁊ falli.simile est iudiciũ de his que nõ apparent ⁊ que nõ sunt. Et p̃ ꝗ elidit manifeste friuola respõsio dicẽtiũ papã nõ subijci correctioni fraterne/aut iudiciali iusse a xpo vbi prius. Si peccauerit ⁊c.

⁊ Sequeret octauo ⁊ ad hominez multiplex incõueniẽs in eis q̃ facta sunt/⁊ que adherẽtes predicte assertioni/nullaten⁹ existimandi sũt ꝓcedere velle. Et primo q̃ Johãnes olim vicesimusterci⁹ reputand⁹ est adhuc papa sicut pri⁹.⁊ ita q̃ sanctissim⁹ domin⁹ noster papa Martin⁹/nõ est legitime electus neqz papa. Q̃ idem domin⁹ noster ⁊ suũ collegiũ noluit ea q̃ conciliariter facta sunt p̃ sacz Constañ.conciliũ inuiolabiliter obseruare/cui⁹ tñ oppositu⁹ idē dominus noster pluries palam dixit. Q̃ imperator nõ est confirmat⁹ in imperiũ Q̃ grauiter peccant attendẽtes p̃dicta/q̃ dant obedientiã dño nostro summo pontifici tanq̃z pape. Deniq̃z petr⁹ de luna fuisset iniuste ⁊ perperã accusat⁹ in concilio de materia heresis p̃cipue ⁊ principaliter Quoniã in quadã cõstitutione que ꝗ verbo ad verbũ ponit in actis conciliũ/ipe conatus fuit determinare/q̃ nunq̃z licitũ est aut fuit facere subtractionē ab eo/neqz ab aliquo vero papa/fundans se in ꝗ q̃ papa non habeat superi⁹ iudiciũ in terris.nec pt ab aliquo iudicari. Nec autē reputata fuit hereticalis ꝓstitutio/⁊ ita ꝗ plurimis inconuenientib̃ diceret.

Postremo dimissis illis que sũt in p̃ facto/circa iustificationē vl̃ iniustificationē appellatõis dñoz̃ polonoz̃. Nã multa hinc ⁊ inde diuersa imo aduersa ⁊ cõtraria vident asseri.circa que theologicũ negotiũ nõ versat.nisi p q̃nto sub regulis generalib̃ ⁊ autenticis daret ars/sicut ⁊ data est/conuincẽdi aliquẽ de pertinacia ⁊ fauorzia heretice prauitatis. Conuertat tandē inquisitõ pticulate q̃stionis/circa vltimã pticulã suã q̃ sic habet. Q̃ nulli fas est ⁊c. Illi⁹/videlicet aplice sedis/seu romani pontificis/iudiciũ ĩ causis fidei.que tanq̃z maiores ad ipm ⁊ sedē aplicaz deferēde sunt declinare.

Sunt alij q̃ sic dicit/q̃ min⁹ istã pticulã reputãt sustinibilẽ q̃z p̃cedentem.q̃lificantes eã/q̃ est palã hereticalis.⁊ toti⁹ ecclesiastice hierarchie circa fidei defensionē/seu ꝓseruationē finalē ⁊ resolutiuã subuersiua. Mitunt autez fundare dictũ suũ in aliquib̃ ꝓpositõib̃/quas reputant catholicas veritates.

¶ Prima ꝓpositio.

A causis fidei iudiciũ inniti debet infallibili regule.sic q̃ vltimus ⁊ supmus iudex/cui sentẽtie necessario standũ est tanq̃z vere catholice/nõ sit a fide deuiabilis.alioquin staret in casu q̃ hoies obligarent assentire cõtra fidem.

¶ Secunda ꝓpositio.

A causis fidei nõ habet in terra iudex infallibilis.vel q̃ nõ sit deuiabilis a fide de lege cõmuni/pter ipaz ecclesiã vniuersalez vl̃ ꝓciliũ generale eã sufficiẽter rep̃sentãs.

¶ Tercia ꝓpositio.

A causis fidei null⁹ pticularis hõ p suaz determinationē pt de ꝓpositione nõ heretica facere hereticã.sicut nec de catholica nõ catholicã.ita nec papa nec eps ꝓprie ⁊ vere loquẽdo/possũt ꝓpositionē aliquam hereticare. Possunt tñ ꝓpositionē aliquã q̃ videt aliquib̃ non heretica/declarare q̃ sit heretica.⁊ ꝗ iudicialiter/sicut doctores scholastice ꝗ faciũt vel doctrinaliter Et ꝗ appellat facere articulũ.diuersimode tñ. q̃ pape determinatio penalis extendit se ad omẽs fideles/sz epalis tantũmodo ad subditos suos.vt p̃cise est epalis.

¶ Quarta ꝓpositio.

A causis fidei/nulla determinatio iudicialis/epi ĩmo nec pape soli⁹ p̃scise vt est episcopi vel pape/ligat fideles ad credenduz q̃ ita sit de veritate fidei.sicut p̃tendit sua declaratio.quoniã tã papa q̃z eps deuiabiles sunt a fide.obligat tamen subditos sub pena excõmunicationis talis determinatio.q̃ non dogmatisent oppositũ talis determinationis/nisi appareat manifesta rõ repugnãdi/vel per sacrã scripturã/

vel p reuelationē. vel p ecclesie seu generalis concilij determinationē.

¶ Quinta ꝓpositio.

A causis fidei sicut potest declinari iudiciū epi si appareat deuius a fide. ⁊ requiri iudiciū pape/sic de papa respectu general' ꝛcilij suo modo dici pt. Et hec est ad formam respōsiua/sequēs ex pmissis. Juncto q̄ apud summū pontificē ⁊ eiꝰ sedē romanā/pt esse qñq̄ raritas peritoꝝ in sacrꝫ litteris/⁊ ī vera fide ꝓbatoꝝ magꝫ q̄ꝫ apd q̄sdā ex ipsis q̄ generalia habēt studia sacre scripture ⁊ aliarū facultatū.

¶ Sexta ꝓpositio.

A causis fidei illa causa dicit maior esse/nō que est de re maiori. sicut de trinitate ⁊ vnitate ꝑsonaꝝ. ſz que difficilis est ⁊ ambigua ad determinandū iuxta textū scripture. Exo. xviij. Deut. xvij. et. ij. Paral'. xix. Jn quib fundant canones dicētes q̄ cause maiores fidei sūt ad sedē apostolicā referende.

¶ Septima ꝓpositio.

A causis fidei poterit vna causa dici maior apud aliquē epm vl' diocesim. q̄ apud alium epm vel diocesim nō reputabit esse maior. vel ad superiorē sicut ad papam remittenda/q̄ scilicet apud talē epm vl' diocesim ꝓpter abundantiā theologoꝝ causa talis nō reputabit difficilis vl' ambigua. sed per sacram scripturā iam damnata vl' approbata.

¶ Octaua ꝓpositio.

A causis fidei nō minus aliqñ occurrēdū est siue per epm vel per summū pontificē siue p generale conciliuz/dū cernunt oriri scandala ⁊ errores crudeles ⁊ impij cōtra pacificū ꝓuictū xpiani ppli. q̄ maxime cōsistit in obseruatione mandatoꝝ dei/ō seruando iuramēta. ⁊ de nō interficiēdo homines autoritate ꝓpria. ⁊ de non ꝑstando ad vsurā. vel de nō rapiēdo. vel ō nō adulterādo. q̄ꝫ dū insurgūt errores ꝓtra aliqs de articulis fidei/q̄ numerati sunt in symbolo ¶ Formāt igit rationē suā qui pdictam particulā impugnāt/iuxta ꝓpositōnes pmissas/ꝑsertim iuxta q̄nq̄ primas. Fas est in casib ꝓcernentib causas fidei declinare illiꝰ iudiciuz. q̄ reperiret deuiꝰ a fide. vl' eis q̄ fidei sūt/cū suis ꝓciliarijs vehemēter suspectꝰ/p apta signa nimie dissimulationis/vel acceptionis personarum vel aliunde multꝫ modis. Ex (loquendo semp cū reuerētia) staret aliquē summum pontificē cū suo collegio sic posse deficere circa ea q̄ fidei sunt. quēadmodū petrus ⁊ alij apl'i defecerunt in passione. imo q̄ minus videret sicut petrꝰ deficiebat nec recte ambulabat ad veritatē euāgelij. ⁊ rep̄hensibilis erat dū paulꝰ sibi restitit ī faciē ac pinde declinabat eiꝰ iudiciuz/ergo fas est interdū sūmi pontificis iudiciū in causis fidei declinare ¶ Hec autē dicta sunt vel argumentata magis ad veritatis inq̄sitionē. q̄ꝫ ad alicuius ꝑsertim sanctissimi dñi Martini pape rep̄hensionē. attēto q̄ ꝓstitutio sua quantū ad illa q̄ fundant in facto/nō iacet sub theologica rep̄hensiōe Et q̄ꝫtum ad alia q̄ ius ꝓcernunt/sicut est pdicta ꝑs excepta. Dicerēt beniuoli sui q̄ nō obstātib allegatōib ī oppositū. illā pt suscipere rationabilē ⁊ verā interp̄tatōez. sicut recipiūt ꝓstitutiones positiue/decretis inserte quib innitit. Sic intelligēdo q̄ nō est fas appellare a papa/vel eiꝰ iudicium in causis fidei declinare. nō quidez p omni ⁊ in omni casu. ſz qñ facit id qd̄ in se est/⁊ qñ nō apparz deuiꝰ a fide. sed ambulat recte ad veritatē euāgelij/sine ꝑsonaꝝ acceptione. quēadmodū in phemio ⁊ narratione sue constitutōis dicit esse faciēdū p summū pontificē. ⁊ q̄ ita fecit affirmat. Hā ꝓstitutiones ⁊ leges fm Aristotelē ferunt vniuersaliter. quāuis in aliq̄ casu dabili pati possunt instantiā ¶ Porro dñs noster tollere poterit efficaciter suspitionem sinistrā. que cōtra sanctitatē suā fieri posset/si dicta sua factis cōpenset/hoc est si sponte nullo inquirēte damnet doctrinam illā pestiferā ⁊ crudelē ꝓtra polonos cum similib ⁊ alijs. cū tali celeritate ⁊ rigore. qualē fidei materia vergēs ī scandalum ⁊ perniciē reipublice postulat ⁊ req̄rit. pcul abiecta quauis acceptōe ꝑsonaꝝ

¶ Finit tractatꝰ magistri Johis de Gerson sacre pagine ꝓfessoris eximij Quomodo ⁊ an liceat in causis fidei a sumo pontifice appellare seu eiꝰ iudiciū declinare.